

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794).

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można wykonywać polowania oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można prowadzić działalność wytwórczą, handlową i rolniczą o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 11 i art. 20 ust. 3 pkt 6 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wyznacza się miejsc połowu ryb i innych organizmów wodnych, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody. Cały obszar rezerwatu obejmuje się ochroną czynną. Z uwagi na znaczne zniekształcenie drzewostanów oraz niezbyt korzystną strukturę przestrzenną, nie należy wyznaczać obszarów ochrony ścisłej.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnianych dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnianych dla amatorskiego połowu ryb i rybactwa, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Status prawny rezerwatu został określony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 10 lutego 2015 r. w sprawie uznania rezerwatu przyrody Las Jaworski (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 1295). Funkcjonuje on w obrocie prawnym, jako forma ochrony przyrody, w celu zachowania łąk i łąk wiązowo-jesionowych oraz łąk śródleśnych z licznymi stanowiskami gatunków chronionych i zagrożonych. Pod względem administracyjnym rezerwat położony jest w powiecie węgrowski, gminie Wierzbno.

Najistotniejszym zagrożeniem dla rezerwatu jest zaburzenie reżimu wodnego w efekcie odwadniania siedlisk hydrogenicznych sztucznym rowem melioracyjnym, znacznie przyspieszającym odpływ wód gruntowych i opadowych do doliny rzeki Strugi. Skutki

odwodnienia rodzą kolejne zagrożenia, w szczególności grądowienie zbiorowisk łągowych, przemianę siedlisk nieleśnych z łąk trzęślicowych i wilgotnych w kierunku pospolitych zbiorowisk szuwarowych, wymieranie gatunków cennych, przekształcanie gleb torfowych w murszowe. Kolejnym zagrożeniem jest sukcesja naturalna na łąkach spowodowana brakiem ich użytkowania. Objawia się ono w szczególności pojawianiem nalotu drzew i krzewów oraz rozprzestrzenianiem ekspansywnych gatunków szuwarowych. Zjawiskiem mającym znaczenie dla zachowania celu ochrony rezerwatu, jest pojawianie się inwazyjnych gatunków nawłoci. Obecnie w rezerwacie zlokalizowanych jest jedynie kilka niewielkich kęp tego gatunku.

Silnymi stronami rezerwatu są cechy krajobrazu tworzonego przez mozaikę ekosystemów leśnych i łąkowych, starzejący się drzewostan, wzrastająca ilość martwego drewna, różnorodność florystyczna i faunistyczna rezerwatu, duże zróżnicowanie siedlisk leśnych na względnie małej powierzchni, oddalenie od dużych aglomeracji i źródeł zanieczyszczeń. Do słabych jego stron można zaliczyć istniejący system melioracyjny, obecność gatunków inwazyjnych, pinetyzacja drzewostanów, sukcesja naturalna na łąkach.

Rezerwat znajduje się w obrębie Wysoczyzny Siedleckiej, która rozpościera się na południe od Podlaskiego Przełomu Bugu i obejmuje krajobraz moren czołowych zlodowacenia Warty oraz jego faz recesyjnych (Kondracki 2002). Dzięki takiemu położeniu rzeźba terenu rezerwatu oraz terenów go otaczających jest bardzo urozmaicona. Dla krajowego systemu ochrony przyrody rezerwat odgrywa znaczenie, jako siedlisko występowania ginących w całej Polsce niżowej gatunków związanych z łąkami trzęślicowymi i lasami ciepłolubnymi: mieczyka dachówkowatego, miodownika melisowatego i pełnika europejskiego. Ponadto rezerwat chroni ekosystemy hydrogeniczne w postaci lasów łągowych, które są jednymi z najbardziej zagrożonych i najszybciej ginących na skutek działalności człowieka ekosystemów w Europie.

Przeważającym typem ekosystemów na terenie rezerwatu są ekosystemy leśne. Stanowią one blisko 90% jego powierzchni. Zaliczają się do nich różne typy grądów oraz niewielkie fragmenty łągów. Pozostałą część stanowią ekosystemy łąkowo-szuwarowe. To różnej wielkości fragmenty użytkowanych dawniej łąk, obecnie częściowo zarastających zbiorowiskami szuwarowymi lub przekształcających się w okrajki i ziołorośla. Ułamek powierzchni (0,05 ha) stanowi pole uprawne. Jedynym siedliskiem nieleśnym, wpisanym do załącznika I dyrektywy siedliskowej, występującym w rezerwacie są łąki trzęślicowe. Występują one w postaci dwóch niewielkich płątów, na dwóch przeciwległych krańcach rezerwatu (w części północno-wschodniej i południowo-zachodniej). Wspólnie zajmują powierzchnię 0,45 ha, co stanowi mniej niż 2% powierzchni całego rezerwatu. Spośród siedlisk leśnych największą powierzchnię zajmują grądy rozciągające się na niemal 18 ha, co stanowi 77% całej powierzchni rezerwatu. Występują praktycznie w całym rezerwacie, poza centralną najwilgotniejszą częścią, zajęta przez łągi i łąki. Łągi olszowo-jesionowe zajmują blisko 2 ha, co stanowi 8% całej powierzchni rezerwatu. Ciągną się wąskim pasem na dnie wąwozu, który stopniowo rozszerza się i w części południowo-zachodniej przechodzi w łąki. Fragmenty tego siedliska znajdują się również przy południowo-zachodniej granicy rezerwatu.

Dla uniknięcia dalszej degradacji siedlisk hydrogenicznych – łągów, olsów, turzycowisk, borów bagiennych i torfowisk, które są głównym celem ochrony rezerwatu, należy powstrzymać odpływ wody sztucznymi rowami melioracyjnymi. Odwodnienie, oprócz zmian w siedliskach, wpływa również na przekształcanie gleb (murszenie torfu), co dodatkowo wpływa na nieodwracalne przekształcanie szaty roślinnej i charakteru siedlisk. Plan ochrony przewiduje realizację działań ochronnych w tym zakresie, poprzez zatamowania całej długości rowów w sposób ograniczający nadmierny odpływ wody z rezerwatu. Do tamowania zaleca się wykorzystanie naturalnego, lokalnego materiału (kłody, gałęzie, darń, materiał ziemny) występującego w okolicach rezerwatu. W rezerwacie stwierdzono występowanie obcego gatunku inwazyjnego, jakim jest nawłoc późna. Ze względu na niewielką ilość tego gatunku, możliwe jest zastosowanie metody ręcznego jego usuwania. Inwazyjne gatunki nawłoci są jednymi z trudniejszych do zwalczania gatunków. Do tej pory nie istnieje szybka i skuteczna metoda ich

eliminacji. Działania są zazwyczaj kosztowne i długotrwałe. Najlepsze efekty daje systematyczne zwalczanie aż do całkowitego wyeliminowania gatunku. W rezerwacie gatunki inwazyjne są póki co mało liczne, dlatego tak ważne jest podjęcie natychmiastowych działań. Zwlekanie z rozpoczęciem prac może skutkować rozwinięciem się rozległych płatów nawłoci w ciągu zaledwie kilku lat, których zlikwidowanie będzie nieporównywalnie trudniejsze i droższe niż wyeliminowanie obecnie istniejących ognisk zapalnych. Ekstensywne wykaszanie jest podstawową metodą ochrony, warunkującą utrzymanie występujących w rezerwacie półnaturalnych siedlisk łąkowych, takich jak łąki trzęślicowe. Wykaszanie należy przeprowadzić w takim okresie, aby umożliwiło ono zakwitnięcie i wydanie nasion przez cenne gatunki. Konieczne jest ręczne zebranie i wywiezienie skoszonej biomasy. Jej pozostawienie mogłoby wpłynąć na nadmierne użytkowanie siedlisk. Na powierzchniach łąk trzęślicowych i wilgotnych należy zastosować jednokrotne w ciągu roku ręczne koszenie roślinności, w terminie po 30 sierpnia z wyniesieniem biomasy poza granice rezerwatu.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081, z późn. zm.), Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości informacji o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy Wierzbno,
- c) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,
- d) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Siedlce;

2) wyłożył dokumentację przygotowaną na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony i projekt planu ochrony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie. O wyłożeniu dokumentacji i projektu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy Wierzbno,
- c) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,
- d) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Nadleśnictwa Siedlce.

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa nie wniesiono żadnych wniosków i uwag do wyłożonego projektu planu.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska opiniując przedmiotowy projekt planu ochrony, w stanowisku wyrażonym w dniu 3 października 2019 r., wniosła do niego następującą uwagę. W załączniku nr 2 podano inne wydzielienia leśne niż w załączniku nr 3: dla koszenia w załączniku nr 2 są wydzielienia: 274b, 274c, 274d, 274f, 274k, natomiast w załączniku nr 3 są wydzielienia 274d, 274f, 274h, 274k, 274j, 274l, 274i; dla spowolnienia spływu wody w załączniku nr 2 są wydzielienia: 274l, 274k, 274h, 274a, 274f, natomiast w załączniku nr 3 są wydzielienia 274j, 274l, 274k, 274h, 274d, 274f, 274c.

Poprawiono projekt planu ochrony w tym zakresie.

Projekt planu ochrony został, zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, przesłany Radzie Gminy Wierzbno, celem zaopiniowania. Rada Gminy uchwałą Nr XII/69/2019 z dnia 29 października 2019 r. pozytywnie zaopiniowała projekt zarządzenia.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia, jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 150 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę o finansach publicznych;
- 2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja przedmiotowego zarządzenia nie jest objęta prawem UE. Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.